

E – Charakteristika studijního předmětu

Název studijního předmětu	Teritoriální dopady znalostní ekonomiky KSR/TDZE			
Typ předmětu			dopor. ročník / semestr	
Zsah studijního předmětu (hod. celkem)	24	hod. za týden	6/blok	kreditů 5
Jiný způsob vyjádření rozsahu				
Způsob zakončení	zápočet, zkouška	Forma výuky	přednáška, cvičení	
Další požadavky na studenta	Zápočet je podmíněn úspěšným vypracováním semestrálního projektu na zadané téma. Zkouška je písemná a ústní.			

Vyučující

Ing. Martin Pělucha, Ph.D. (další vyučující budou doplněni)

Stručná anotace předmětu

Předmět „Teritoriální dopady znalostní ekonomiky“ se zaměřuje na problematiku inovací a znalostní ekonomiky, které jsou v současné době považovány jako hlavní faktor tvorby konkurenceschopné ekonomiky, regionálního rozvoje a ekonomického růstu. Specifická pozornost je věnována současným faktorům ovlivňujících prohlubování disparit mezi venkovskými a městskými oblastmi a mezi venkovskými oblastmi navzájem. Mezi tyto faktory patří zejména probíhající procesy technologických změn, globalizace a lokalizace. Technologické změny přitom představují nejvýznamnější faktor ovlivňující současné formování venkovského prostoru, protože pozitivně ovlivnily i míru mobility obyvatel, kteří se stávají mnohem více flexibilní ve svých možnostech zaměstnání a bydlení. Rozvoj informačních technologií ke konci 20. století zapříčinil změnu prostorového vnímání vzdáleností mezi jednotlivými místy.

Pozornost je dále věnována inovačnímu rozvoji, zaměstnanosti v souvislosti se znalostní ekonomikou v regionech a venkovských oblastech (ČR a vybrané země EU), inovační politice, podpoře inovačních podniků, strukturálním a regionálním problémům, výzkumu a vývoji. Všechny tyto aspekty budou sledovány zejména v kontextu různých typů venkovských regionů, které se vzájemně velmi liší v charakteru svých rozvojových limitů a možnostech využívání svého potenciálu.

Část předmětu je zaměřena na regionální inovační strategie v ČR a jejich význam pro regionální a venkovský rozvoj. Získané poznatky jsou určeny pro pochopení role znalostní ekonomiky a inovací jako podmiňujícího faktoru regionálního rozvoje včetně specifické problematiky rozvoje venkova. Cílem je poskytnout studentům představu o významu inovací a znalostní ekonomice v současném světě, a to zejména v územní/regionální dimenzi.

Předmět poskytuje následující obsahovou náplň:

Vymezení problematiky znalostní ekonomiky v kontextu teoretických přístupů

- Znalostní ekonomika jako novodobý fenomén konkurenceschopnosti států a regionů (městských i venkovských)
- Znalostní ekonomika jako faktor ekonomického růstu v konceptech a teoriích regionálního rozvoje (např. „diamant konkurenceschopnosti“ M. Portera aj.)
- Teoretické přístupy týkající se konkurenceschopnosti regionů s důrazem na aspekty venkovského rozvoje (např. Arrow, Lucas, Romer, Porter, Krugman, Johnson, Malecki)
- Znalostní ekonomika ve světě, OECD, EU a v ČR. Základní pojmy. Teoretické koncepty a realita v kontextu regionálního a venkovského rozvoje.
- Současné faktory ovlivňující prohlubování disparit mezi venkovskými a městskými oblastmi a mezi venkovskými oblastmi navzájem: technologické změny, globalizace, lokalizace
- Role znalostní ekonomiky v rámci konkurenceschopnosti regionů a venkovských oblastí – příklady metodologie hodnocení (např. index konkurenceschopnosti dle Hugginse)

Zdroje znalostní ekonomiky a inovace v regionálním a venkovském rozvoji

- Zdroje znalostní ekonomiky – znalostní kapitál, lidské zdroje, infrastrukturní zázemí znalostní ekonomiky, venkovské klastry
- Význam inovací v současném světě. Základní pojmy. Politika inovací, výzkumu a vývoje. Role měst a venkova ve znalostní ekonomice.
- Vývoj, role a cíle inovační politiky. Národní a regionální specifika a disparity. Vliv a dopady inovační politiky pro rozvoj venkova.
- Lisabonská strategie, věcné oblasti a cíle inovační politiky EU. Veřejné výdajové programy EU a Lisabonská strategie (nové výzvy pro strukturální politiku EU a probíhající reformy SZP EU s důrazem na územní dimenzi dopadů těchto politik)
- Spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti inovací – příklady tzv. „venkovských klastrů“
- Role inovací a výzkumu v regionálním rozvoji. Lokalizační podmínky a regionální faktory výzkumu a vývoje, tvorby inovací a znalostní ekonomiky.

- Regionální diferenciace a potenciál výzkumu a vývoje, regionální inovační potenciál, role inovačních firem v regionálním a venkovském rozvoji.

Současné přístupy, politiky a nástroje podpory znalostní ekonomiky v ČR i EU

- Nástroje podpory vzniku a využití inovací - v programové sféře, v institucionální sféře v ČR a EU
- Vědeckotechnické parky v České republice. Lokalizace, vývoj, dopady na lokální, venkovský a regionální rozvoj
- Financování inovací. Inovace a jejich podpora ze strukturálních fondů EU a SZP EU. Operační programy podporující rozvoj znalostní ekonomiky, výzkum a vývoj, transfer technologií, inovační podnikání. Inovace a nové technologie v oblasti politiky rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Další možnosti financování inovací.
- Politika výzkumu a vývoje a politika inovací v ČR. Národní politika výzkumu a vývoje. Národní inovační politika. Dopady výzkumu a vývoje a inovační politiky na konkurenceschopnost české ekonomiky a českých regionů.
- Přímé zahraniční investice v ČR a jejich vliv na inovační rozvoj v regionech. Lokalizace přímých zahraničních investic ve venkovských vs. městských regionech
- Inovační infrastruktura. Centra transferu technologií. Význam a podpora klastrů, technologických a vědeckotechnických parků v regionálním rozvoji. Vytváření inovačních klastrů.

Znalostní ekonomika v ČR – územní souvislosti

- Konkurenceschopnost ČR v inovacích. Inovace a ochrana výsledků českého výzkumu a vývoje; inovační bariéry ČR a souvislosti s limity regionálního rozvoje
- Předpoklady jednotlivých regionů ČR pro tvorbu inovací a podporu vědy a výzkumu. Regionální rozdíly v tvorbě inovací. Indikátory vědy a výzkumu.
- Regionální inovační strategie v ČR. Jejich význam pro regionální a lokální rozvoj. Dopady RIS pro rozvoj venkova v ČR.
- Význam venkova v zázemí urbánních oblastí pro rozvoj znalostní ekonomiky regionů
- Lidské zdroje a inovace. Stávající limity využití lidských zdrojů v oblasti inovací a směry řešení. Vzdělanostní struktura a její regionální diferenciace v ČR
- Možnosti a bariéry venkovských regionů pro podporu znalostní ekonomiky a tvorby inovací v ČR
- Shrnutí poznatků a přístupů. Závěrečné zhodnocení významu znalostní ekonomiky a inovací pro územní rozvoj (regionální a venkovský rozvoj).

Studijní literatura

Blažek, J., Uhlíř, D. (2002): „*Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace*“, Nakladatelství Karolinum 2002.

ESPON MONITORING COMMITTEE (2007) *Study on urban functions*, final report of the ESPON projects, IGEAT and partners (IGSO, LATTs), 253 s., March 2007

EUROPEAN PARLIAMENT (2007) *Regional disparities and Cohesion: What strategies for the future*, Study, European Parliament – DG for Internal Policies of the Union, Policy Department Structural and Cohesion policies, May 2007, IP/B/REG/IC/2006_201, 14.5. 2007, Brussels

Gardiner B. et al. (2004): „*Competitiveness, Productivity and Economic Growth across the European Regions*“, autoři článku Gardiner B., Martin R., Tyler P., *Regional studies*, Vol. 38, No.9, str. 1045-1067, prosinec 2004.

Gorman Colm, Kautonen Mika (2004), *Policies to promote new knowledge-intensive industrial agglomerations*, *Entrepreneurship & Regional Development an International Journal*, November 2004,

OECD (2005): *Governance of innovation systems*, [Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2005](#), ISBN 92-64-01102-1

Pitra Zbyněk (2006), *Management inovačních aktivit*, 2006, ISBN 80-86946-10X

Porter M. E. (1992): „*Competitive advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*“, Issue 10 PA, Consulting Group London.

Skokan Karel (2004), *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*, ISBN 80-7329-059-6

Viturka Milan (2004), *Hodnocení inovačního potenciálu krajů ČR*, ISBN 80-210-4155-2

Wokoun, R., J., Damborský, M., Blažek, J. et al. *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 187–195. ISBN 978-80-7201-699-0.